

Влада на Република Северна Македонија

Бр. 40-3670/1
Скопје, 13 април 2021 година

ДО МИНИСТЕРСТВОТО ЗА ВНАТРЕШНИ РАБОТИ
СКОПЈЕ

ИЗВАДОК

од Нацрт - записникот од Шеесет и петтата седница
на Владата на Република Северна Македонија,
одржана на 13 април 2021 година

„ТОЧКА 88: Годишен извештај на Националната комисија за борба против трговија со луѓе и илегална миграција за 2020 година

Владата го разгледа Годишниот извештај на Националната комисија за борба против трговија со луѓе и илегална миграција за 2020 година, како материјал за информирање.“

ГЕНЕРАЛЕН СЕКРЕТАР НА ВЛАДАТА НА
РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Мухамед Зеќирѝ

Подготвил: м-р Љубомир Куќоски
Проверил: Зоран Брњарчевски / м-р Биљана Цоневска / м-р Ирма Мандела
Контролирал: Љубица Р. Думовска / Биљана М. Пендовска
Согласен: Дејан Јакимовски

Влада на Република Северна Македонија
Национална комисија за борба против трговија со луѓе
и илегална миграција

ГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ
НА НАЦИОНАЛНАТА КОМИСИЈА ЗА БОРБА ПРОТИВ ТРГОВИЈА
СО ЛУЃЕ И ИЛЕГАЛНА МИГРАЦИЈА
ЗА
2020 година

Скопје, 2021 година

Содржина

1. ПОДДРЖУВАЧКА РАМКА	3
1.1 Координирачки структури	3
1.2 Законска и регулаторна рамка	6
1.3 Меѓународна соработка	7
1.4 Меѓународни договори посветени на борбата против трговијата со луѓе и криумчарењето мигранти	13
2. ПРЕВЕНЦИЈА	14
2.1 Идентификување на причини за појава на трговија со луѓе и илегална миграција	14
2.2 Јакнење на капацитетите и реализација на превентивни активности	17
2.3 Подигање на јавната свест и едукација	20
3. ПОДДРШКА И ЗАШТИТА НА ЖРТВИТЕ И МИГРАНТИТЕ	26
3.2 Идентификација, упатување и директна помош на жртвите	27
3.3 Правна помош на жртви на трговија со луѓе и мигранти	30
4. БУЏЕТ	31
5. ИСТРАГА И КРИВИЧНО ГОНЕЊЕ НА ТРГОВИЈАТА СО ЛУЃЕ И КРИУМЧАРЕЊЕ МИГРАНТИ	32
5.1.1 Трговија со луѓе/дете	32
5.1.2 Криумчарење мигранти	33
5.2 Кривична постапка	39
6. КЛУЧНИ АКТИВНОСТИ ЗА 2021 година	40

1. ПОДДРЖУВАЧКА РАМКА

1.1 КООРДИНИРАЧКИ СТРУКТУРИ

Националната комисија за борба против трговија со луѓе и илегална миграција¹ (Комисијата) е тело кое ги обединува и координира сите засегнати страни во борба против трговијата со луѓе. Со Комисијата раководи Национален Координатор², а учествуваат и двајца заменици од кои еден заменик задолжен за состојбата и активностите со трговијата со луѓе, а друг заменик за состојбата и активностите поврзани со илегалната миграција, секретар и членови на Комисијата³.

Во рамките на Комисијата од 2003 година, како нејзини работни тела функционираат Секретаријатот⁴, задолжен за реализација на одлуките на Комисијата и Подгрупа за борба против трговија со деца, (Подгрупа) која ги следи специфичните потреби на децата жртви, штитејќи ги нивните интереси и права⁵.

Во текот на 2020 година Комисијата достави предлог за изменување на Одлуката за образување на Националната комисија за борба против трговија со луѓе и илегална миграција⁶. Со наведената Одлука се брише Националниот известувач за трговија со луѓе и илегална миграција и се врши прецизно определување на бројот на замениците на Националниот Координатор (поделени по надлежности) и на членовите на Комисијата што се именуваат по предлог на институциите. По објавување на Одлуката беше ревидирано членството и направена измена во Решението за именување Национален Координатор, негови заменици, секретар и членови на Комисијата во РСМ.⁷

¹ Одлука објавена во „Службен весник на РСМ“ бр.18/2001, 82/15 и 240/2020г.

² „Службен весник на РСМ“, број 84/2017г.

³ Членови на Комисијата, преставници на: МВР, МНР, МТСП, МП, МОН, МЗ, Основно Јавно Обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција, Судија од Основен суд Скопје 1, МОН/Биро за развој на образование, Државен инспекторат за труд и Агенција за вработување на РСМ.

⁴ Членуваат претставници од меѓународни организации, Здруженија на граѓани и експерти од владините институции: МВР-ЕТЛКМ, МТСП-НМУ, Амбасада на САД, ICMPD, OSCE, IOM, UNHCR, GIZ, Регионален Центар-MARRI, програмска канцеларија на Совет на Европа, МЗМП, Здружението на граѓани против насилство и трговија со луѓе „Отворена Porta-La Страда“, Здружението на граѓани „За среќно детство“, Здружението на граѓани „Семпер“, СОЖМ и Црвен крст на РСМ.

⁵ Претседава МТСП-НМУ, а членуваат претставници на: МВР-НЕСКЕКМ, ЦГРМ-МВР, Амбасадата на САД; ICMPD, OSCE, IOM, Здружението „Отворена Porta-La Страда“, Здружението „За среќно детство“, Здружението „Еднаков Пристап“ и заменик Народен правобранител кој е во улога на надворешен член/набљудувач.

⁶ „Службен весник на РСМ“, број 240/2020г.

⁷ „Службен весник на РСМ“, број 309/20г.

Комисијата, одржува редовни состаноци⁸, на кои се дискутираат и предлагаат решенија и заложби за унапредување на областа на трговијата со луѓе (ТЛ) и илегална миграција (ИМ).

Со цел успешно да се справи со трговијата со луѓе, Комисијата по петти пат изготви нови документи⁹, Национална стратегија и Национален акциски план за борба против трговијата со луѓе и илегална миграција за период од 2021-2025 година¹⁰ (НАП). Стратегијата претставува рефлексивна на моментална состојба во оваа област и воедно визија за континуирано подобрување на координативните активности, унапредување на легислативната рамка и зголемена имплементација, и превентивно дејствување во борбата против трговијата со луѓе и илегалната миграција. Развиени се специјализирани механизми во борба против трговијата со луѓе (БПТЛ) и илегалната миграција (ИМ) и направена е јасна распределба на задачи на институциите и организациите на централно и локално ниво во идентификација, помош и поддршка на жртви на ТЛ и ризични групи.

Со цел децентрализација на Националната комисија, и зајакнување на националниот одговор на локално ниво, во 2013 се формирани првите две локални комисији (ЛК) за борба против трговија со луѓе и илегална миграција во Битола и Тетово. Во 2014 година е формирана во Штип, во 2016 г. во Велес, Гевгелија и Прилеп и во 2019 година во Куманово.

Националната Единицата за сузбивање на криумчарење мигранти и трговија со луѓе (НЕСКМТЛ) во 2020 година и покрај пандемијата со вирусот КОВИД-19, успешно ја реализираше својата основна задача - Откривање и гонење на сторителите на КД на ТЛ и КМ. Во континуитет постапува согласно Стандардните оперативни процедури за постапување со жртви на трговија со луѓе (СОП), при што сите идентификувани жртви на трговија со луѓе (ЖТЛ) ги упатува преку Национален механизам за упатување на жртви на трговија со луѓе (НМУ) во Центар за лица жртви на трговија со луѓе и жртви на сексуално насилство (Центарот). Учествува во размена на

---

⁸Одржани се два состаноци во текот на изминатата година на 29.01.2020г и 23.12.2020г.

⁹Во 2006-2008г изготвени се прва, во 2009 - 2012г втора, 2013-2016г трета и 2017-2020г е изготвена четвртата Стратегија и Национален Акциски план за борба против трговија со луѓе и илегална миграција во РСМ.

¹⁰Подготвени се од страна на Ангажиран експерт од страна на ИОМ под раководство на Националната комисија и нејзините членови како и во партнерство и тесна соработка со сите нејзини тела. Националната Стратегија и НАП за 2021-2025г. е доставена до Владата на Република Северна Македонија на мислење и усвојување.

информации и податоци со сродните единици од МВР на земјите од регионот вв организирани криминални групи и учество во работата на Балканскиот TaskForce.

Министерството за труд и социјална политика (МТСП), Секторот за еднакви можности, како координатор на НМУ преку својот преставник во текот на 2020 година, продолжи соработка со Комисијата, Подгрупата за борба против трговија со деца, Центрите за социјална работа (ЦСР), Државниот трудов инспекторат, Јавното обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција на РСМ за сузбивање на кривични дела поврзани со КМ и ТЛ и МВР/НЕСКМТЛ, Центарот, како и со Здруженијата на граѓани.

Сите спроведени активности се во соработка со Комисијата, Подгрупата, ЦСР, НЕСКМТЛ, здруженијата на граѓани и меѓународните организации (МО), кои придонесоа кон унапредување, соработка и координација во справувањето со овој феномен.

Во насока на усогласен и координиран приод, МТСП иницираше и реализираше мерки и активности кои се однесуваат на превенција и заштитата на ЖТЛ но исто така и јакнење на капацитетите на стручните лица во ЦСР и на трудовата инспекција. НМУ ги координира активностите преку социјалните работници од ЦСР (во 30 града на РСМ), кои имаат исклучителна улога во целиот процес од идентификација до ресоцијализација и реинтеграција на ЖТЛ.

Декември 2020 година, Здружението на граѓани против насилство и трговија со луѓе „Отворена Порта-Ла Страда“ (Здружение „Отворена Порта-Ла Страда“) потпиша Меморандум за соработка со народниот правобранител на РСМ како Национален известувач за трговија со луѓе и илегална миграција. Целта на Меморандумот е да се создаде взаемна соработка која ќе се однесува на мониторинг и анализа на работата на надлежните институции вклучени во БПТЛиИМ, во делот на прибирање на квалитативни и квантитативни податоци и информации од релевантни партнери со цел мониторинг евалуација на имплементираните активности по НАП и во делот на изготвување на годишен извештај за ТЛ и ИМ со конкретни заклучоци и препораки кои ќе се однесуваат на подобрување и ефикасна заложба во имплементирање на законите.

1.2 ЗАКОНСКА И РЕГУЛАТОРНА РАМКА

Донесување на Закон за исплата на паричен надомест на жртви од кривични дела

Во текот на 2020 година интердисциплинарна работа група, составена од претставници на сите надлежни институции, здруженија и меѓународни организации кои се дел од Секретаријатот, координирана од Министерството за правда (МП) продолжи активно да работи на изработка на *Законот за исплата на паричен надомест на жртви од кривични дела* во кој е вклучено и кривичното дело трговија со луѓе. Со овој предлог закон, се адресира една од главните препораки на ГРЕТА за доследно спроведување на Конвенцијата на Советот на Европа за акција против трговијата со луѓе и останатите меѓународни стандарди во поглед на ефективно остварување на правото на обештетување на жртвите на ова сериозно кривично дело од страна на државата. Целта на наведениот Закон е да се обезбеди правичен и соодветен паричен надоместок на жртвите од кривични дела сторени со насилство, како и спречување на секундарна виктимизација на жртвите. Со предлог законот се предвидуваат условите и постапката за остварување на правото на надоместок на жртви на овие кривични дела, видовите материјална и нематеријална штета, основањето, статусот, составот и надлежностите на посебна комисија којашто ќе одлучува по поднесените барања за обештетување, информирање, едукација и поучување на жртвите, како и други прашања¹¹.

Во текот на годината работната група одржуваше онлајн состаноци¹², првичниот план беше да се донесе Законот до крајот на 2020 година и од почетокот на 2021 година да се започне со формирање на работна група и донесување на подзаконски акти, но Министерството за финансии не ги одобри обезбедените средства за надомест на штета. Во меѓувреме, се одржа состанок на поткомитетот, каде што во еден од заклучоците беше забележано дека овој Закон ќе биде донесен во вториот квартал од 2021 година, а по неговото усвојување, ќе се формираат комисии и ќе бидат донесени подзаконски акти. Оттука, според заклучокот за 2021 година, нема да бидат потребни средства, но тие ќе треба да

¹¹ Се очекува предлог законот да биде усвоен вториот квартал од 2021г.

¹² на кој учество земаа и истакнати професори од Правниот Факултет, проф. д-р Гордана Лажетик и д-р Неда Здравева.

бидат обезбедени од Министерството за финансии за 2022 година кога ќе започне спроведувањето на Законот.

Со цел да го сврти вниманието на Законот за надомест на штета, Отворена порта изготви и Извршно резиме за надомест на штета за Фондот за компензација, кој содржи информации за тоа колку финансии се потребни и каде да се обезбедат за да се обештетат жртвите на насилното кривично дело. Овие активности беа спроведени во пратнерство со Набљудувачката мисија на ОБСЕ во Скопје. Со донесувањето на Законот предвидено е да се обезбеди правичен и соодветен паричен надоместок на жртвите од кривични дела сторени со насилство, како и спречување на секундарна виктимизација на жртвите.

Од страна на претставниците од МВР во Комисијата, инициран е предлог за измена на членови од Кривичниот законик (КЗ) кои ќе бидат во согласност со Директивата 2011/36/ЕУ на Европскиот парламент и Советот од 5 април 2011 година за спречување и БПТЛ и заштита на ЖТЛ како и за замена на Рамковната одлука 2002/629/ПВР. Со измените во КЗ се предвидува заострување на казнените одредби и нови квалификаторни облици на кривичното дело „трговија со луѓе“. Во периодот кој следи ќе биде иницирана постапка до Министерството за правда со цел измени и дополнувања на КЗ.

1.3 МЕЃУНАРОДНА СОРАБОТКА

На маргините на Министерската средба во рамки на Брдо процесот, на 03.03.2020 година во Љубљана, Република Словенија се одржа средба на Мрежата на Националните координатори за борба против трговијата со луѓе, организирана од словенечката канцеларија за борба против трговијата со луѓе, со поддршка на ISMPD, како Секретаријат на мрежата. На состанокот учествуваше со излагање Националната координаторка м-р Магдалена Несторовска. За време на состанокот беше претставен Стратегискиот документ 2020-2024 година, финансиската рамка за постоење на Мрежата, претседавањето со Мрежата во 2020 година, соработката со други организации, како и напредоците во БПТЛ. “Новиот стратегиски документ, базиран на оценките и препораките на Националните координатори на Мрежата од регионот, од една страна и стручната експертиза на ISMPD од друга страна, претставува одлична основа за надградување на соработката, збогатување со нови содржини во

областа на превенцијата и подигањето на јавната свест на граѓаните од земјите во регионот, што беше истакнато од Несторовска, во улога на Национален координатор.

На 15 април 2020 година, ISMPD организираше он-лајн состанок на Националните координатори за борба против трговија со луѓе на Југоисочна Европа. На Состанокот учествуваше Националната Координаторка г-ѓа Магдалена Несторовска. Целта беше да се разговара за влијанието на Ковид-19 пандемијата врз ранливите групи и третманот кон жртвите на трговија со луѓе, а од дискусиите произлегоа првични согледувања за ситуацијата, како и размисли за тоа како поефикасно да се спроведуваат планираните активности во овој домен во услови на пандемија.

На 8 октомври 2020 година беше одржан онлајн настан по повод третиот состанок на Управниот одбор во рамки на проектот Хоризонтален инструмент на ЕУ и Советот на Европа на кој со свое обраќање учествуваше Националната координаторка г-ѓа Магдалена Несторовска. Темата на состанокот беше „Превенција и борба против трговија со луѓе во Северна Македонија“.

На 14-15 октомври 2020 година претставник од Националната комисија зема учество на виртуелна Конференција на тема „Трговија со луѓе во време на корона“. Конференцијата се одржа по повод Европскиот ден за борба против трговија со луѓе во организација на австрискиот Task Force за борба против трговија со луѓе.

На 3-4 ноември, ОБСЕ и Советот на Европа организираа онлајн состанок на Националните координатори за борба против трговија со луѓе. Состанокот беше фокусиран на потребата од преземање засилени активности против трговијата со луѓе во време на КОВИД 19 пандемијата, како и предизвиците и позитивните практики во спречувањето на трговијата со луѓе, заштитата на жртвите и гонењето на сторителите.

На 5-6 ноември, Германското Друштво за меѓународна соработка (ГИЗ) и Регионалниот центар за миграции, азил и бегалци (МАРРИ) одржа онлајн Регионална Работилница за развивање алатки за подигнување на свесноста во борбата против трговијата со луѓе. На работилницата учество земаа претставници од РСМ, Србија, Косово и Албанија. Целите на Работилницата беа насочени кон зајакнување на превенцијата, заштитата, партнерството како и поддршката на сервисите како и зајакнување на отпорноста на жртвите на трговијата луѓе.

Во организација на МАРПИ и ГИЗ се одржаа вториот¹³ и третиот состанок¹⁴ на Управната група на проектот¹⁵ “Превенција и Справување со борбата против трговијата со луѓе во Западен Балкан“, на кој земаа учество претставници на Националната комисија. На состаноците се дискутираше за идентификација на ЖТЛ, улогата на мобилните тимови, зајакнување на стратешкиот одговор против ТЛ и сл. Беа презентирани, дискутирани и дефинирани следните чекори во рамките на проектот, конкретно во делот на развивање на регионални кампањи за превенција на трговија со луѓе, зајакнување на капацитетите на мобилните тимови како и алатки за ментална и психо-социјална помош на жртвите и потенцијалните жртви од трговија со луѓе.

Во периодот мај – декември, Програмата за борба против трговија со луѓе на ISMPD имплементираше три активности во рамките на проектот „Зајакнување на стратешкиот одговор за борба против трговија со луѓе во Западен Балкан“. Станува збор за грант во рамките на РаСТ проектот, имплементиран од МАРПИ и финансиран од страна на ГИЗ.

Во периодот мај-јули 2020 година, во соработка со Комисијата и останатите релевантни чинители, ISMPD изготви Оценка (евалуација) на имплементацијата на Националната Стратегија и Акцискиот план за борба против трговија со луѓе и илегална миграција (2017-2020 година). Целта на процесот беше да се оцени релевантноста, ефективноста и влијанието на Националната Стратегија и НАП (2017-2020 година), одржливоста на постигнатите резултати, како и исполнувањето на предвидените активности од Акцискиот план. Препораките кои произлегоа од оценката послужија како основа за креирање на новата Национална стратегија за борба против трговија со луѓе и илегална миграција. Во рамките на истиот проект, ISMPD спроведе Оценка за постоечките стратегии и акциски планови во шесте членки на МАРПИ (Албанија, Босна и Херцеговина, Косово¹⁶, Република Северна Македонија, Србија и Црна Гора.) Целта на оценката беше, врз основа на анализа на актуелната структура и содржина на постоечките стратегии и акциски планови

¹³11 Јуни 2020г - Состанокот се одржа онлајн преку платформата Microsoft Teams.

¹⁴24 Ноември 2020г - Состанокот се одржа онлајн преку платформата Microsoft Teams.

¹⁵(Preventing and Combatting Trafficking in Human Beings in the Western Balkans - РаСТ)“Во проектот учествуваат шестте држави од Западен Балкан (Албанија, Република Северна Македонија, БиХ, Србија, Црна Гора и Косово).

¹⁶All references to Kosovo in this document should be understood to be in the context of United Nations Security Council resolution 1244 (1999r)

за борба против трговија со луѓе, како и анализа на актуелната ситуација, да се изготват препораки за изготвување на идните стратешки документи кои би предвиделе сеопфатен одговор во БПТЛ. Оценката идентификуваше и добри практики во земјите кориснички на проектот, што понатаму послужи да се ревидираат Упатствата за изготвување и имплементација на сеопфатен национален одговор за борба против трговија со луѓе.¹⁷ Ревидираните Упатства во текот на 2021 година ќе бидат преведени на јазиците во земјите од регионот и ќе им служат на релевантните чинители како корисна алатка за изготвување на сеопфатен одговор во БПТЛ, како и за ефикасен мониторинг на имплементацијата на стратегиите и акциските планови.

ISMPD¹⁸ спроведе регионална Оценка за ситуацијата околу мигрантските текови и импликациите од Ковид-19 врз управувањето со миграциските текови. Во истражувањето се вклучени Албанија, Босна и Херцеговина, Косово¹⁹, РСМ, Србија и Црна Гора. Оценката има за цел ги истражи актуелните процеси во поглед на управувањето со мешаните миграциски текови, граничното управување, нерегуларната миграција, враќањата во матичните земји, трговијата со луѓе и азилот на национално и регионално ниво. Врз основа на истражувачките наоди, извештајот со оценката ќе содржи насоки за дизајнирање на соодветни активности кои ќе имаат за цел подобрување на управувањето со миграциите на регионално ниво и зајакнување на подготвеноста и одговорноста на соодветните институции на новите сценарија и кризни ситуации.

Здружението „Отворена Porta-Ла Страда“ е членка на повеќе меѓународни мрежи²⁰, преку членството организацијата активно работи на градење партнерстава и размена на искуства во областа на трговијата со луѓе. Во текот на 2020 година, учествуваше на повеќе меѓународни настани, како што се:

- На 12 и 13 март во Белград-Србија, на регионалната конференција „Важноста на националниот извештај и сличните механизми во борбата против трговијата со луѓе“. Кој се спроведе во рамки на проект БАН 3. Балкан Делувај Сега! Еден дел од конференцијата

¹⁷Guidelines for the Development and Implementation of a Comprehensive National Anti-Trafficking Response, кои беа изготвени од ISMPD во 2006г.

¹⁸ Во рамките на проектот StAMM: Short-term technical assistance on Asylum, Migration, and Mobility in the Western Balkans.

¹⁹All references to Kosovo in this document should be understood to be in the context of United Nations Security Council resolution 1244 (1999г).

²⁰како што се Ирис мрежата, Ла Страда Интернационална Платформата, БАН и Clean Clothes Campaign.

беше посветен на важноста на институцијата Национален известувач и за начините на функционирање на ова тело во Финска и РСМ - нивните мандати, условите за нивно создавање, влијанието и вредностите што произлегоа од постоењето на овој институт.

- На 10 и 11 септември 2020 година, беше организирана онлајн студиска посета на националниот известувач за трговија со луѓе во Холандија и други клучни актери во областа на ТЛ во таа земја.
- Меѓународна конференција насочена кон пренесување на практиките на ЕУ во вмрежувањето²¹, наменета за претставници на здруженија во РСМ кои имаат можност да стапат во директен контакт со претставници од меѓународните мрежи. Истата се состоеше од серија на три вебинари кои беа фокусирани на позицијата на (не документиран) мигранти и работничките права во Европа, трговијата со деца, експлоатација на деца и пристапот до правда.
- На 6ти Мај - регионален вебинар меѓу Албанија, Косово, РСМ и Црна Гора организиран од ТДХ Албанија, на кој се дискутираше за обезбедување на помош и поддршка на жртвите од трговија со луѓе во ситуација на КОВИД 19. Отворена порта ја претстави моменталната ситуација како и начинот и протоколите по кои се постапува со жртвите.
- На 28-29.10.2020 година регионалната работилница за улогата на мобилните тимови за идентификација и поддршка на жртвите во западен Балкан- добри практики и научени лекции каде што беше претставена работата на мобилните тимови и постигнатите резултати. Работилницата беше организирана од страна на ГИЗ.
- Учествоваше на редовни месечни онлајн состаноци како членка на Европското регионално координативно тело (ERCB)²² како дел од активностите на мрежата за унапредување на правата на работниците во текстината индустрија Clean Clothes Campaign.
- Учествоваше на редовни месечни онлајн состаноци како членка на мрежата за глобално подобрување на работните услови и правата на работниците и работничките во текстилната индустрија (CCC)²³.

²¹24 - 25 септември 2020-Како дел проектот Стратешко партнерство за промени, Отворена Порта заедно со Ла Страда Интернационална организираше дводневна меѓународна конференција „Размена на најдобри практики за следење, застапување и вмрежување на европско ниво“.

²²ERCB - European Regional Coordination Body.

²³Clean Clothes Campaign (CCC) На 20ти Мај 2020г, Партнерски состанок за плата доволна за живот - Living Wage. 2ри Октомври Европскиот Регионален Состанок за стратешки прашања во областа на работнички права.

- Во рамки на оваа мрежа учествуваше на Тркалезната маса - "Задолжителни иницијативи за должно внимание на човековите права на ниво на ЕУ"; јавна дискусија Подкаст на тема Родово базирано насилство; EPFG (European Production Focused Group) состанокот на теми поврзани со адекватна минимална плата на ЕУ ниво, пристојна работа за текстилните работници, социјалната исклученост на работниците во текстилната индустрија итн.
- Експертска панел дискусија на тема - модерно ропство (Messaging modern slavery expert pannel) Во јули 2020 година, Отворена Порта присуствуваше на онлајн настан организиран од страна на FLEKS (Focus on Labour Exploitation) насочен кон дискутирање за тоа како се зборува за „модерното ропство“ во медиумите и како тоа влијае кон нашето разбирање за неговите причини и решенија.
  - Global Strategic Forum - Онлајн дискусија за правење итниот систем за жалба разбирлив и лесен за употреба како и состанок за работничките права, плата доволна за живот, Законодавство, регулација и обврзувачки механизми за одговорност на компании.
  - Regional Expert Group Meeting (REGM), Олеснување на соработката помеѓу јавниот и приватниот сектор во борбата против трговијата со луѓе во Југоисточна Европа.
  - Конференцијата организирана од страна на UNODC со Комисијата во Бугарија и Министерството на Европа за надворешни работи на Франција.
  - Справување со новите предизвици во областа на трговија со луѓе со посебен акцент на жените и децата организиран од страна на OSCE.
  - Anti-Trafficking Partner Platform Вебинари, во периодот на Декември 2020 година претставници на здружението учествуваа на серијата од вебинари под името Anti-Trafficking Partner Platform Webinars кои беа насочени кон дискутирање за иновативни практики за БПТЛ.
  - Регионална конференција „Подесување на процедурите за миграција кон Ковид-19: добри практики и пат напред“ организирана од Регионалниот центар за миграција, азил, бегалци и регионална иницијатива (МАРРИ).

Во текот на годината Националната Координаторка м-р Магдалена Несторовска во име на Комисијата прими донација која беше обезбедена од страна на ГИЗ²⁴. Донацијата содржеше средства за заштита од Ковид-19 како и технолошка опрема во вид на компјутери, конференциска опрема, камери и слушалки за одржување на виртуелни состаноци, наменети за членовите на Комисијата, членовите на НЕСКМТЛ, мобилните тимови и Центарот за жртви на трговија со луѓе и сексуално насилство.

НЕСКМТЛ исто така прими донација од Американска Амбасада во Скопје со што се зајакнати капацитети на единицата преку обезбедување на соодветен канцелариски простор и опремување со канцелариски мебел.

1.4 МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ ПОСВЕТЕНИ НА БОРБАТА ПРОТИВ ТРГОВИЈАТА СО ЛУЃЕ И КРИУМЧАРЕЊЕТО МИГРАНТИ

По интензивната соработка и преговори помеѓу преговарачките тимови и потпишување на спогодби за соработка со соседните држави како и државите во регионот во текот на 2019 година, РСМ, отпочна комуникација со Република Грција со цел зајакнување на соработката во областа на трговијата со луѓе и криумчарењето мигранти, размената на информации, искуства, и заеднички истраги помеѓу двете држави. Поради пандемијата со корона вирусот, како и мерките кои беа превземени од државите, планираните активности не беа реализирани, но комуникацијата помеѓу државите е одржана и во тек се преговори за одржување на состанок. Билатералните преговори меѓу РСМ и Грција би се подржале преку Мисијата на ОБСЕ.

---

²⁴Проектот „Спречување и борба против трговија со луѓе во Западен Балкан“ кој ГИЗ го спроведува заедно со стратешкиот партнер МАРРИ.

2. ПРЕВЕНЦИЈА

2.1 ИДЕНТИФИКУВАЊЕ НА ПРИЧИНИ ЗА ПОЈАВА НА ТРГОВИЈА СО ЛУЃЕ И ИЛЕГАЛНА МИГРАЦИЈА

Канцеларијата на Советот на Европа во Скопје преку проектот од *Хоризонталниот инструмент II на ЕУ/СнЕ -Превенција и борба против трговијата со луѓе во РСМ* изработи:

- Брошура за правна помош за жртви на ТЛ, која беше презентирана на адвокати -учесници на ХЕЛП курс на 4 декември.
- Анализа за родовите перспективи на ТЛ со цел трудова експлоатација и ТД, со препораки.
- Прирачник за превенција на трговија со деца со индикатори, наменет за наставниот кадар и стручните служби во основните и средните училишта.
- Анализа за правата на жртвите на ТЛ во судска постапка, која беше презентирана на обвинители, истражители и судии, и чии препораки одат во насока на ефикасно откривање и гонење на сторителите на к.д. ТЛ и ТД.
- Прирачник за новинари²⁵ за известување за случаи на трговија со луѓе кој го подготви во соработка со ISMPD.

Во рамки на регионалниот РаСТ проект²⁶ на ГИЗ²⁷, во текот на 2020 година беше изработени истражување и анализа за сите различни модели на Мобилни тимови за идентификација кои се или биле формирани во МАРРИ земјите учеснички. Исто така во рамки на проектот беше спроведено истражување **Надградба на капацитетите за идентификација²⁸**, се спроведе мапирање и проценка на капацитетите за идентификација на жртви од трговија со луѓе во сите 6 МАРРИ Учеснички.

---

²⁵Media and Trafficking in Human Beings Guidelines, што во текот на 2021г ќе биде достапен на македонски и албански јазик.

²⁶ Регионален Проект на ГИЗ за "Превенција и борба против трговијата со луѓе во Западен Балкан – „РаСТ“

²⁷Партнер организација за оваа активност е здружението на граѓани „World Vision International“ од Босна и Херцеговина. Резултатите од анализата беа презентирани на Регионална Работилница организирана онлајн на 28 и 29 Октомври 2020г.

²⁸Партнер организација е здружението на граѓани „Tjeter Vizion“ од Албанија. Резултатите од истражувањето беа презентирани на Регионална Работилница организирана онлајн во периодот 09-12 Ноември 2020г каде учествуваа и претставници од РСМ.

Здружението на граѓани против насилство и трговија со луѓе „Отворена Porta-La Strada“ спроведе повеќе настани и анализи:

- „Фактори на ризик за трговија со луѓе во РСМ“. Настанот имаше за цел да стимулира дискусија за факторите на ризик за трговија со луѓе меѓу ранливи категории врз основа на собраните податоци од 11 истражувачки студии извршени од здруженија на граѓани, претставени се во публикацијата - „Фактори на ризик за трговија со луѓе во РСМ“²⁹. Настанот беше поддржан и од Комисијата, при што Националната координаторка даде придонес во презентирањето на активностите од новата Стратегија и НАП, насочена кон намалување на ранливоста, нагласувајќи ја важноста на координираниот пристап меѓу сите одговорни институции и здруженија.
- Мониторинг и проценка на законите и политиките за борба против трговијата и нивното спроведување во РСМ во 2018 година³⁰.
- Анализа на законодавството и примената на СОП за постапување со жртви на трговија со луѓе. Во анализата се направи првична проценка и анализа на решенијата и акциите преземени од страна на државата против трговијата со луѓе во последните две години, со фокус на функционирањето на мобилните тимови и соработката со останатите институции.
- Изготви извештаи во сенка во врска со поглавјата за преговори со ЕУ 19 и 24³¹, кои даваат преглед на моменталната состојба и сугерираат препораки за темите вклучени во поглавјата, особено поврзани со миграцијата чувствителна на заштита и улогата на граѓанското општество.

---

²⁹Овие студии обезбедуваат поширока слика за експлоатација и кршење на човековите права на различните маргинализирани заедници, деца, жени, сексуални работнички, како и мигранти и бегалци во оваа земја. Беа дадени конкретни заклучоци и препораки за креирање измени и дополнувања на постојните закони.

³⁰Во рамките на проектот БАН Делувај сега! -3, Бан.

³¹Извештајот во сенка за Поглавје 19 се фокусира на аспектите од интерес за мигрантите и миграциите. Додека јадрото на ова прашање се смета како дел од Поглавје 24, Поглавје 19 содржи аспекти во врска со социјалната политика и вработувањето, како и заштитата од дискриминација, кои се од клучно значење за секојдневниот живот на мигрантите. Извештајот во сенка за Поглавје 24 ги разработува сите прашања релевантни за миграцијата од ова поглавје. Содржината на поднасловите Правна и нередовна миграција и Азил како целина се релевантни за нашите теми за анализа. Покрај тоа, прашањата поврзани со миграцијата се вклучени во другите поднаслови, како што се трговијата со луѓе во поднасловот Борба против организираниот криминал и аспектите на управување со миграцијата во поднасловите Политика за визи и Шенген и надворешните граници.

- Анализа Предизвици во идентификацијата, заштитата и реинтеграцијата на жртвите на трговија со луѓе посветена на сите жртви од трговија со луѓе кои добиле помош и поддршка од Отворена порта.
- Преку Програмата за доделување грантови овозможи одбраните грантисти да спредат индивидуални истражувања поврзани со тематски приоритети. Објавени истражувања: Извештај од истражувањето за феноменот на комерцијална сексуална и трудова експлоатација на деца во градовите Гевгелија, Богданци, Валандово и Дојран од Африел Позитива; Анализа на истражување за однесувањето на родителите во развод и препознавање индикатори за родителско отуѓување од возрасни лица кои работат директно или индиректно со деца, направено од поврзани здруженија за детски права; Следење на пристапот за човекови права кон бегалците и мигрантите во прифатно-транзитните центри Винојуг и Табановце изработено од здружението на граѓани Легис;
- Анализа на финансиските предизвици со кои се соочуваат жените жртви на семејно насилство, кои го напуштиле насилното опкружување, спроведена од Националната мрежа Глас против насилство; Влијанието на политиките за трговија со луѓе врз сексуалните работнички во РСМ, изработено од ХОПС-опции за здрав живот.
- Сублимиран извештај, Фактори на ризик за трговија со луѓе во РСМ, која публикација претставува анализа на факторите на ризик што ги засегаат ранливите категории во РСМ.
- Истражувачки извештај за младинска работа и иденфикување на жртви на трговија со луѓе!! во соработка со партнерите на #YUWOK2ENDHT.
- Извршно резиме „Каква е состојбата со трговијата со луѓе во РСМ“ во кое ги опишува активностите за спречување на трговија со луѓе во 2018 година, но исто така дава осврт на состојбите во 2016 година и 2017 година.

Мисијата на ОБСЕ во Скопје во соработка со Комисијата и Академијата за судии и јавни обвинители „Павел Шатев“, помогна да се изготват Насоки за примена на начелото за неказнување³², со цел да им помогне на сите надлежни органи и субјекти кои

³²Изработени од страна на проф. Владо Камбовски и проф. Гордана Лажетиќ-Бужаровска.

постапуваат по дела на трговија со луѓе и трговија со деца, правилно да го применуваат начелото на неказнување на жртвите. Насоките се наменети да послужат како практична алатка и водилка во работата на органите за откривање, гонење и пресудување на овие тешки кривични дела, како и на органите и институциите надлежни за превенција, идентификација, помош и поддршка на жртвите и здруженијата да ги препознаат и утврдат претпоставките за неказниност на жртвата.

2.2 ЈАКНЕЊЕ НА КАПАЦИТЕТИТЕ И РЕАЛИЗАЦИЈА НА ПРЕВЕНТИВНИ АКТИВНОСТИ

Со оглед на пандемијата со Ковид 19, обуките во 2020 година се спроведуваа редуцирано. Претставници на МВР/БЈБ учествуваа на 7 обуки и 1 конференција на која присуствувале вкупно 37 лица (32 мажи и 5 жени). Поголемиот дел обуките се одржуваа онлајн а се однесуваа на Трговија со луѓе, криумчарењена мигранти, откривање на странски борци терористи; Заштита на мигранти-деца од разкични форми на насилство; Напредна обука на тема: Ограничување на слободата на движење на барателите на азил; Предизвиците со илегална миграција за време на пандемијата со Ковид 19 на рутата Источен Медитеран и Западен Блукан; Пресретнување/сузбивање на нелегален проток на стоки и луѓе на аеродром; Внесување на карактеристични настани поврзани со миграција, во електронски евиденции.

Канцеларијата на Советот на Европа во Скопје преку проектот од *Хоризонталниот инструмент на Совет на Европа и Европската Унија* со поддршка на Комисијата и во соработка со МТСП, БРО и Академијата за судии и јавни обвинители спроведе 4 ХЕЛП (Едукации за човекови права за правни кадри) курса за превенција и борба против трговијата со луѓе, со помош на платформа за учење на далечина:

- курс во соработка со Академијата за судии и јавни обвинители (април-јули). Обучени се вкупно 18 судии, истражители и правници.
- курсеви во соработка со Адвокатската комора наменет за адвокати (мај-јули и октомври-ноември). Обучени се вкупно 49 адвокати.

- курс во соработка со Адвокатската комора наменет за адвокатски приправници и пост-дипломци (ноември). Обучени се вкупно 53 учесници, од кои 19 се судски приправници, а останатите се на постдипломски студии по право.
  - Одржани се 4 он-лајн дискусии на кои е презентирана анализата за правата на жртвите на ТЛ во судска постапка, на која учествуваа учесници од ХЕЛП курсевите, судии и обвинители³³.
  - Одржани се две он-лајн обуки³⁴ за обучувачи за превенција и борба против трговија со деца наменета за советниците од Бирото за развој на образованието. Вкупно 55 советници се обучени за држење на каскадни обуки на наставниците и стручната служба во основни и средни училишта низ државата. За време на обуката учесниците се запознаа и се воведоа во проблемот со трговија со луѓе со акцент на трговија со деца, беа запознаени со опасностите кои ги крие интернетот како средство за врбување на жртви за трговија со луѓе, со индикаторите за идентификување на потенцијални жртви на трговијата со деца, како и со улогата на наставникот, стручниот соработник и стручната служба во идентификацијата и упатувањето на детето-потенцијална жртва на трговијата со деца.
  - Одржани се две он-лајн обуки за новинари и дописници на 3-4 септември и 6-7 октомври за правилно известување за случаи на ТЛ, засновано врз перспектива на жртвата. Вкупно се обучени 32 новинари и дописници од целата држава.
- Дополнително со цел обезбедување на средства на здруженијата на граѓани канцеларијата на Совет на Европа обезбеди грантови и на Отворена порта и Здружение на новинари за човекови права за организирање на кампањи за јакнење на свеста за превенција од ТЛ со цел трудова експлоатација. Таргет група на кампањата беа младите луѓе, лицата кои бараат вработување и општата публика. Македонско здружение на млади правници (МЗМП) спроведоа кампања каде таргетираа деца со пречки во развојот додека Здружението „Лулуди“ кампањи за превенција на трговија со деца помеѓу средношколци, Роми и девојчиња.
- Академијата за судии и јавни обвинители „Павел Шатев“, во референтниот период преку спроведување на проектите, организираше настани од областа на ТЛ и ИМ на следните теми:

³³23, 25 јуни, 9 ноември и 18 декември.

³⁴30 ноември-2 декември и 14-16 декември.

- „Борба против трговија со луѓе“ (онлајн обука) со вкупно 20 учесници, од кои 11 судии, 1 јавен обвинител, 4 стручни соработници, 2 претставници на МВР и 2 представници на други институции;
- „Правата на жртвите на трговија со луѓе во судските постапки“ (презентација на истражување) – одржани се 2 презентации со 84 учесници од кои 51 судија, 28 јавен обвинител, 3 стручни соработници и 2 претставници на МВР;
- „Трговија со луѓе“ (вебинар), реализиран преку 5 модули со фокус на различни аспекти на трговијата со луѓе. На вебинарот учествуваа 2 јавни обвинители;
- „Принцип на неказнување жртви на трговија со луѓе“ (онлајн обука) со вкупно 18 учесници, од кои 10 судии, 5 јавни обвинители, 1 стручен соработник и 2 претставници на други институции. Обуката беше спроведена со поддршка на Мисијата на ОБСЕ во Скопје.

Во 2020 година ИОМ³⁵ спроведе дводневна обука на тема Трговија со луѓе со посебен фокус на трговијата со деца за 20 социјални работници (17 членови на мобилниот тим за деца на улица и 3 од Центарот за социјална работа Скопје) од кои 80% жени.

Македонското здружение на млади правници (МЗМП) Во рамки на проектот „Подигање на свеста за трговијата со луѓе во РСМ“ поддржан од Советот на Европа и Европската Унија, одржа консултативна средба и дискусија со специјален едукатор и дефектолог на која се дискутираше на темата „Едукацијата како форма на превенција на трговија со деца со посебни потреби“. Консултации беа остварени и со претставници од МВР и МТСП на кои беше разговарано за ризиците на децата со попреченост од трговија со луѓе. Добиените заклучоци примена ќе најдат во реализацијата на активностите за подигнување на јавната свест и едукација кои ќе се одржат како дел од проектот.

Здружението „Отворена Порта-Ла Страда“³⁶ организираше Национална конференција - трговија со луѓе со цел трудова експлоатација „Можност или експлоатација“. Целта на конференцијата беше да се иницира активна дискусија за прашањето на трудовата експлоатација, да се презентираат наодите и

³⁵На 10-11 февруари 2020г, со поддршка на Фондот за развој на ИОМ – ИДФ. Согласно прашалниците пред и по завршетокот на обуката, забележано е зголемување на знаењето за 79% кај учесниците на обуката на тема трговија со луѓе.

³⁶На 25 ноември 2020г.

препораките за подобрување во областа на борба против трудовата експлоатација. На конференцијата учествуваа 36 претставници од здруженија кои работела на оваа тема и претставници од институции како што се полицијата, канцеларијата на националниот известувач, соодветните министерства, амбасадите и сл. Конференцијата беше поддржана од Комисијата која презеде активна улога со презентирање на приоритетот на Владата кон трговијата со луѓе со цел трудова експлоатација.

Здружението „За среќно детство„ заради ситуацијата со корона вирусот, годинава обуката за опсервација на деца на улица ја спроведе само во месец февруари и првата недела од март. Шеста година по ред волонтери од Здружението поминуваат обука на студенти за опсервација на деца на улица. Тековната година на филозофскиот факултет во јануари спроведени се 2 обуки од по 3 дена и обучени се 12 студенти поделени во 4 тима. Тимовите студенти вршеа опсервација на деца на улица. Во период од 4 недели евидентирани се 12 деца питачи и 2 деца кои работат на улица. Поради краткото време на опсервирање не се евидентирани потенцијални жртви.

Исто така здружението спроведе обука на лица со попреченост за заштита од трговија со луѓе време на пандемија и по пандемијата на корона вирус (КОВИД-19). Обуките се одржани онлајн во две групи со лица со попреченост. Во обуката опфатени се вкупно 43 лица, во првата група опфатени 21 вработени лица со попреченост, обуката се фокусираше на надминување на стравот при враќање на работното место и начинот на заштита од трудова експлоатација и учење вештини за онлајн учење. Додека во втората група се опфатени 22 невработени лица со попреченост, каде обуката се фокусираше на учење како да бараат работа и начините на заштита од измама во процесот на барање работа и при вработувањето и опасностите од трговија со луѓе.

2.3 ПОДИГАЊЕ НА ЈАВНАТА СВЕСТ И ЕДУКАЦИЈА

СОС линијата 080011111 за помош од трговија со луѓе на Здружението „Отворена Порта-Ла Страда“ продолжи со функционирање, при што телефонски оператори обезбедуваа информации, помош, поддршка и упатување секој ден 24/7.

Во тековната година на СОС телефонската линија регистрирани се 340 повици. Повиците се претежно превентивно-едукативни со цел да добијат информации, емоционална и психосоцијална поддршка и асистенција и други повици поврзани со ТЛ.

- **30ти Јули – Светски ден за борба против трговија со луѓе**

По повод 30ти Јули, Здружението „Отворена Порта-Ла Страда“ го актуелизираше прашањето за воведување на надомест на штета за жртви на кривични дела преку социјалните медиуми и во таа насока го споделуваше видео насловено Ана – кое ја прикажува вистинската приказна на една од поранешните штитенички во Центарот.

- **Европски ден за борба против трговија со луѓе (18^{ти} октомври)**

Национална координаторка за борба против трговија со луѓе одржа онлајн настан со новинари, претставници на медиумите и граѓанското општество. Настанот беше организиран во заедничката акција на Европската Унија и Советот на Европа во рамки на проектот на Хоризонталниот инструмент за “Превенција и борба против трговијата со луѓе во РСМ” и учество на ИСМРД. За време на настанот, новинарите, дописниците и претставниците на медиуми имаа можност да слушнат и да разменат мислења во однос на институционалната рамка за спречување и борба против трговијата со луѓе, улогата на Националната Комисија за борба против трговија со луѓе и илегална миграција, Улогата на НЕСКМТЛ, начинот на кој може да се подобри медиумското известување за случаи на трговија со луѓе, разликите помеѓу трговијата со луѓе и илегалната миграција, заштита на лични податоци на жртвите на трговија со луѓе. Целта на спроведување на настанот беше да се даде поголем публицитет на темата за превенција и борба со ТЛ во јавност.

Црвениот крст на РСМ со цел подигање на свеста на младата популација за ТЛ своите активности ги имплементираа преку 33 општински организации на Црвен крст и Црвен крст на град Скопје. Одбележан е Европскиот ден за борба против трговија со луѓе – 18 октомври преку 6 обуки за врснички едукатори за превенција од трговија со луѓе со кои се опфатија вкупно 52 волонтери на Црвениот крст. Во текот на годината одржани се вкупно 56 работилници каде учествуваа вкупно 1153 ученици од основни и средни училишта. Работилниците до почетокот на пандемијата се одржуваа со физичко присуство, додека по донесување на мерките за заштита и превенција од КОВИД 19 од страна на Владата на РСМ работилниците се

одржуваа онлајн. Воедно, отпечатени и дистрибуирани се 12.000 флаери со информативно едукативен материјал на македонски јазик и 4000 на албански јазик.

- **Недела за борба против трговија со луѓе**

Делегација од МВР предводена од Националната координаторка м-р Магдалена Несторовска, на 4ти декември беше во работна посета на Секторот за внатрешни работи Штип. На средбата направен е пресек на состојбата во областа на трговијата со луѓе, семејното насилство, малолетничката деликвенција, со посебен осврт на специфичната положба на жените и децата како жртви на трговијата со луѓе. Национална координаторка ја искористи средбата да се запознае со состојбата на трговијата со луѓе во овој дел од државата, со спецификите на случаите од изминатиот период, активностите на Task Force, како и со потребите и предизвиците со кои се соочуваат вработените во извршување на секојдневните активности.

Здружението на граѓани „За среќно детство“ по повод неделата за борба против трговија со луѓе во месец декември одржа две онлајн обуки на студенти кои ја користеле програмата „Патувај и работи,“ и доживеале искуство на ТЛ за трудова експлоатација. Воедно реализирана е програма за пиер едукација на нивни колеги кои планираат да ја користат оваа програма во текот на 2021година. Обуката траеше два дена по две сесии од 90 минути. Обучени се 7 студенти од Филозофскиот факултет.

Здружението за еднакви можности „Семпер“ во месец декември го реализирше проектот „Будно против трговијата со луѓе“ со поддршка од Општина Битола. Во рамки на проектот беше организирана улична акција за дистрибуција на информативно едукативен материјал на пошироката јавност во Битола, како и одршани 3 едукативни предавања преку ЗООМ платформата на која беа опфатени 20 родители, 20 ученици и 20 здравствени работници и соработници од јавното и приватното здравство во Општина Битола.

- **Превентивни активности**

Со поддршка на ГИЗ беа изработени национални и регионални кампањи за подигање на свеста³⁷. Изготвена анализа на досегашните кампањи во МАРРИ за превенција од трговијата со луѓе и одтука изработени Алатки/Препораки за изработка на кампањи кои беа

³⁷Партнер организација за оваа активност е здружението на граѓани „Executive Group“ од Србија.

презентирани на онлајн Регионална Работилница одржана во периодот од 05-06 Ноември 2020 година.

МЗМП во рамки на проектот “Подигнување на свеста за трговија со деца преку интернет и трудова експлоатација на сезонски работници во РСМ”³⁸, поддржан од ГИЗ, а во партнерство со Комисијата. Започнувајќи од 18.10.2020 година на Европскиот ден на борбата против трговија со луѓе започна кампања насочена кон децата со цел да ги научи како да ги препознаат ризиците од трговија со луѓе и како соодветно да се заштитат. Кампањата³⁹ траеше до крајот на 2020 година и се фокусираше на опасностите од трговија со деца на интернет и други злоупотреби или cyber trafficking. Беа објавени неколку фотографии со порака, како и 6 куси видеа/инсerti со цел најавување на кампањата, а финално беа изработени 3 видеа во времетраење од по 1 минута со главен слоган на кампањата: Block за cyber trafficking. Но и со поединечна порака на секое видео како: не е секој friend request пријателски, не е секој chat безопасен муабет, и не те следи добронамерно секој follower. За видеата беше употребен сленг кој го користат децата, а актерите во видеата беа избрани на соодветна возраст со цел што повеќе да се допре до таргет групата. На крајот од видеата се прикажуваат информации каде може телефонски да се пријави доколку некој се соочи со ризик од трговија на интернет или има такви сознанија, како и линк до веб страната redbutton.mvr.gov.mk

Здружението „Отворена Порта-Ла Страда“, како дел од програмата за превенција и едукација спроведе:

- 10 работилници⁴⁰ во насока на зголемување на свеста кај децата, особено на маргинализираните деца и децата на улица, за опасностите од трговија со луѓе во Скопје, Прилеп, Винаца и Делчево, во кои учествуваа 104 деца со родители. Целта на работилниците беше младите преку проследување на филмот „Набљудувачи“ да се запознаат со проблемот на ТЛ, да се

³⁸Видео кампањата се пласираше на македонски и албански јазик со спонзорирани постови на социјалните мрежи (фејсбук и инстаграм), а видеата може да се најдат на веб страната: kazistop.mk, на [facebook](https://www.facebook.com/blockcybertrafficking) и [instagram](https://www.instagram.com/blockcybertrafficking) под @blockcybertrafficking, како и на [youtube](https://www.youtube.com/channel/UCtubQoGuPkkIPgMzEunZ9UQ/videos). Видеата таргетираат деца на возраст од 10 до 18 години, додека едукативни содржини на kazistop.mk (веб страна специјализирана во однос на трговија со луѓе одржувана од страна на МЗМП, а во моментот потпомогната од ГИЗ) може да се најдат и за наставниците и родителите. Со цел поголема видливост на кампањата, во околината на трговскиот центар Skopje City Mall беа поставени билборди со слоганот на кампањата.

³⁹<https://www.youtube.com/channel/UCtubQoGuPkkIPgMzEunZ9UQ/videos>

⁴⁰Работилниците беа дел од проектот „Кохерентен и меѓу-димензионален одговор против трговијата со луѓе“, кој се спроведе во соработка и финансиска поддршка од Набљудувачката мисија на ОБСЕ.

- информираат како можат да се заштитат и каде можат да се обратат за помош.
- **Отворен Повик за најдобар графички дизајн на тема трудова експлоатација со цел трговија со луѓе** - Во периодот мај и јуни 2020 година беше објавен повик за најдобар графички дизајн на тема трудова експлоатација со цел трговија со луѓе. Повикот се стекна со голема популарност меѓу младите дизајнери и доби повеќе од 30 апликации. Дизајните беа објавени на социјалните мрежи и беше отворено гласање, со ова преку 100.000 корисници го посетија алботот и добија важни информации на темата трудова експлоатација прикажани на креативно визуелен начин. Одбрани беа 3 победнички дизајни кои понатаму беа користени како превентивни материјали.
  - **Герила акција во склоп на кампањата 20 години против трговијата со луѓе** - во 2020 година прослави 20 години од постоењето и борба против трговијата со луѓе. Како дел од кампањата превентивни постери кои ги прикажуваа различните форми на трговија со луѓе беа поставени низ тоалетите на популарните скопски кафулиња.
  - **Делење на пакетчиња на деца на улица** - Во декември 2020 година како превентивна предновогодишна активност волонтерите за време на викенд делеа пакетчиња со храна и превентивни материјали на децата на улица. Беа поделени повеќе од 30 пакетчиња заедно со марами и ранчиња.
  - **Обука за работа на СОС линија за помош од трговија со луѓе** наменета за обучување на волонтери за работа на СОС линијата помош од трговија со луѓе во ситуација на КОВИД 19.
  - **Онлајн обуки за млади** - Како дел од проектот поддржан од ТДН беа одржани серија од 2 обуки наменети за едуцирање на младите на темата трговија со луѓе, начини на заштита и пријавување. Обуките беа одржани на 19ти и 24ти јуни на кои учествуваа повеќе од 15 млади од повеќе средни училишта.

Кампањи спроведени од Здружението Отворена Порта-Ла Страда:

- **ИРИС #IRISForYou** Во периодот од Јули-Октомври 2020 година Отворена Порта ја припреми и имплементираше кампањата наменета за промоција на мрежата ИРИС на територијата на РСМ, поконкретно промоција на улогата на здруженија во помошта и заштитата на ранливите групи граѓани со посебен акцент на лицата мигранти, бегалци и жртви на трговија со луѓе. Како дел од

кампањата беа креирани 4 видеа кои успеа да постигнат гледаност од повеќе од 50.000 гледачи на социјалните медиуми и дополнително читатели на популарни веб портали.

- **Не се залетувај!** - кампања за подигнување на свесноста за **трудова експлоатација**⁴¹ преку проектот “Можност или Експлоатација”, работеше на информирње на јавноста за проблемот на трговија со луѓе и мерките на заштита со посебен акцент на трудовата експлоатација. За целите на кампањата креираше 4 анимирани видеа кои на креативен начин го претставуваа патот на жртвите на трговија со луѓе со цел трудова експлоатација, опсностите со кои се соочуваат и начини на пријавување и заштита. Видеата достигнаа популарност од повеќе од 700.000 гледачи на социјалните медиуми и дополнително на популарните веб портали. Кампањата даваше посебен фокус на онлајн регрутирање преку сомнителни понуди за работа како една од главните опасности на модерното време и дигиталната технологија. Како дел од кампањата беше формирана “лажна” веб платформа за подигнување на свесноста на тема трудова експлоатација⁴² - која навидум нудеше поволна работа во странство а впрочем обезбедуваше важни информации на барателите на работа и потенцијалните жртви на трговија со луѓе со цел трудова експлоатација. Преку оваа активност беа обезбедени информации на повеќе од 16.000 посетите на веб платформата- потенцијални жртви на трговија со луѓе.
- **20 Години против трговија со луѓе** – Здружението во 2020 тата одбележа 20 години од своето основање и активно делување во борбата против трговија со луѓе. По тој повод беше организирана медиумска кампања под мотото 20 години борба против трговијата со луѓе⁴³. Кампањата беше насочена кон промовирање на досегашната работа и актуелизирање на прашањето за

---

⁴¹Европската Унија и Совет на Европа, како еден од грантистите на заедничката иницијатива - „Хоризонтален Инструмент за Западен Балкан и Турција 2019-2022г“ (Хоризонтален Инструмент II), Дополнително, како дел од активностите на кампањата претставници на Отворена Порта учествуваа во 2 ТВ емисии, 1 онлајн подкаст и 1 онлајн прилог за медиумот слободен печат.

⁴²Како дел од проектот “Можност или Експлоатација”, реализиран со поддршка од Советот на Европа и ЕУ во периодот меѓу Август и Септември.

⁴³Подготвени 4 инфографици од сервисите на организацијата, 1 анализа и 1 јавен настан во кој учествуваа Јасмина Димишковска Рајковска - основачка и директорка на „Отворена порта - Ла страда“, Љупчо Маркудов - началник на НЕСКМТЛ и Светлана Цветковска - претставник на Министерството за труд и социјална политика и претседавач на Подгрупата за борба против трговија со деца. Дополнително, како дел од кампањата претставници на Отворена Порта учествуваа во 3 ТВ емисии, 1 прикажување на попладневните вести и со прилог во 1 печатен медиум.

проблемите и потребите на жртвите на трговија со луѓе. Во рамки на кампањата беше одбележан и Европскиот ден за борба против трговија со луѓе, преку јавна панел дискусија која се прикажуваше во облик на Live Stream настан на социјалните мрежи на организацијата. Дебатата стекна гледаност од повеќе од 20.000 прегледи.

3. ПОДДРШКА И ЗАШТИТА НА ЖРТВИТЕ И МИГРАНТИТЕ

3.1 МЕХАНИЗМИ ЗА ИДЕНТИФИКАЦИЈА И УПАТУВАЊЕ НА ЖРТВИТЕ

Со цел јакнење на националните капацитети и зголемување на ефикасноста на полицијата и обвинителството во сузбивање на организираните форми на КМ и ТЛ во изминатата година продолжи ефективно и ефикасно да функционира НЕСКМТЛ која беше формирана во 2018 година⁴⁴. Истата се формираше со цел да се подобри координацијата и соработката помеѓу МВР и Јавното обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција на РСМ за сузбивање на кривични дела поврзани со ТЛиКМ. НЕСКМТЛ се финансира од предвидените буџети на МВР и Јавното обвинителство на РСМ, додека дел од опремата за работа беше обезбедена преку донации од меѓународни организации.

Во насока на јакнење на националните капацитети за идентификување на жртви/потенцијални жртви на трговија со луѓе во јануари 2018 година беше потпишан *Меморандум за разбирање* помеѓу МВР и МТСП за формирање на **Мобилни тимови**⁴⁵ за идентификација на ранливи категории, вклучително и жртви на трговија со луѓе, кои придонесоа кон продлабочување на соработката помеѓу овие две институции со цел идентификација на ранливите категории лица, меѓу кои и жртвите на ТЛ.

Во текот на 2020 година поради кризната состојба со Ковид – 19 мобилните тимови продолжија да функционираат реактивно со намалена теренска активност, односно само во одредени случаи кога социјалните работници или претставниците на НЕСКМТЛ

⁴⁴Повеќе за НЕСКМТЛ во Годишниот извештај на Националната комисија за борба против трговија со луѓе и илегална миграција за 2018г.

⁴⁵Мобилните тимови се во состав од: претставник на ЦСР, полициски службеник и претставник на здружение на граѓани. Истите почнаа да функционираат во март 2018г со видливи резултати поради што се очекува нивна одржливост и институционализирање.

идентификуваа потенцијални жртви на трговија со луѓе и имаа потреба од соработка и вклучување на претставници на здруженијата на граѓани чив ангажман беше волонтерски во согласност со нивната програма за работа.

3.2 ИДЕНТИФИКАЦИЈА, УПАТУВАЊЕ И ДИРЕКНА ПОМОШ НА ЖРТВИТЕ

Во РСМ злоупотребата на деца преку присилна сексуална експлоатација и присилните бракови и питачење, остануваат доминантни форми на ТЛ. Во текот на 2020 година, од страна на институциите⁴⁶ идентификувани се 7 жртви на трговија со луѓе, од кои 6 деца од женски пол и 1 полнолетен маж, сите државјани на РСМ. Најголем дел од жртвите потекнуваат од скопскиот регион каде и што е вршена нивната експлоатација. Од децата: 5 се жртви на трговија со луѓе со цел сексуална експлоатација, 1 присилно питачење. Возрасниот маж е идентификуван во Република Србија каде бил трудово експлоатиран во период од 15 години. Лицето е репатриорано во РСМ и вклучен е во спроведување на реинтеграциска програма. Идентификувани се и 6 потенцијални жртви на трговија со луѓе од кои 1 е машко дете, непридружувачки странец, останатите се деца од женски пол а 1 е на возраст од 18 години.

Во 2020 година во Центарот за жртви на трговија со луѓе и сексуално насилство (Центарот) престојуваа 5 жртви на трговија со луѓе (од кои 3-нови жртви и две од минатата година), во овој период помош и поддршка добиваат 3 деца жртви⁴⁷.

Во рамките на Центарот, редовно се спроведува програмата за психо-социјална помош и поддршка на жртви на трговија со луѓе и сексуално насилство на лица сместени, заради нивна стабилизација, надминување на траумите, полесно и поуспешно вклучување во тековните процеси на општественото живеење.

МТСП во насока на спроведување на мерките за заштита од Ковид-19 во почетокот на пандемијата ја распореди донацијата на

---

⁴⁶МВР/НЕСКМТЛ, МТСП/НМУ и мобилните тимови.

⁴⁷Режиските трошоци за функционирањето на Центарот продолжува да ги плаќа МТСП, додека услугата е финансирана од Владата на РСМ во рамки на Програмата за поддршка на граѓанскиот сектор.

хигиенски средства и заштитни маски од ГИЗ, добиена преку Комисијата за Центарот.

Здружението „Отворена Порта-Ла Страда“ продолжи да го обезбедува 24 часовно ЦЛЖТЛСН преку сменска работа на стручен тим. По настанување на пандемијата со КОВИД 19-во Центарот се обрна особено внимание на равивање на протоколи за заштита од вирусот по препораките од Министерство за здравство, како и начин на сместување и постаување со жртвите. Особено во текот на годината стручниот тим на обезбеди помош и поддршка за вкупно 14 лица, од кои 7 се ново идентификувани жртви.

Дополнително е обезбедена стручна помош на 5 лица кои се вклучени во Програмата за придружна социјална работа преку активности за нивна реинтеграција во општеството. Се обезбедува стандарден пакет на услуги за задоволување на основните потреби (сместување, храна, хигиенски пакети) за сите лица вклучени во Програмата за психосоцијална поддршка, и пакет од медицинска помош за 7 лица вклучувајќи и болнички третмани и користење на услуги од специјалисти од различни области (психијатри, дерматолози, стоматолози, интернисти). За две штитенички обезбедени се средства за ПЦР тестови со цел утвредување на постоење на КОВИД 19-вирусот пред нивно сместување. Специјализарано психо-социјално советување е обезбедено на сите 14 лица вклучени во програмата.

Како дел од интервентните мерки за помош во ситуација на КОВИД 19 обезбедени и дистрибуирани се 30 хуманитарни пакети (прехранбени, хигиенски и дезифициенси) за корисничките на програмата и нивните семејства. Тековно се обезбеди советување за спроведување на мерките и препораките во врска со КОВИД 19-за штитениците во Центарот, а исто така и за штитениците кои се сместени на други локации.

Четири штитенички се вклучени во образовен процес преку полагање на класен испит за завршено одделение, две штитенички го продолжија основното образование, а другата го продолжи образованието во средно училиште. Четвртата штитеничка повторно се вклучи во основно образование за возрасни. Сите штитенички согласно донесените мерки за образование следеа преку онлајн настава. Као дел од активности за ресоцијализација и интеграција 3 штитенички се однесени на рекреативен летен одмор во Охрид.

ГИЗ го подржа Здружението „Отворена Порта Ла Страда“ во имплементација на мерки за подобрување на услуги за ментално

здравје и психосоцијална грижа на потенцијални жртви и жртви на трговија со луѓе во областа на психо-социјалното советување и ментално здравје.

Со поддршка на ИОМ⁴⁸ Мобилните тимови за деца на улица идентификуваа и асистираа 362 деца на улица од кои 98% беа Роми и 38% девојчиња кои беа искористувани за питачење, собирање на пластика и продажба на ситни предмети. Ангажирани 14 социјални работници во мобилните тимови за деца на улица идентификувани 362 деца на улица од кои (76%) асистирани од страна на социјалните работници или упатени до соодветните институции и организации за добивање на неопходната помош и поддршка. На 58 деца на улица и членови на нивните семејства е обезбедена поддршка преку Фондот за директна асистенција. Од нив 53% беа девојчиња и жени. Поддршката опфати обезбедување на лични документи, итна медицинска помош, храна, хигиенски материјали, облека, училишен материјал и друго.

УНХЦР обезбедува континуирана поддршка на МВР и МТСП во делот на спроведување на Стандардните оперативни процедури за постапување со непридружувани деца-странци и Стандардните оперативни процедури за постапување со ранливи категории лица-странци преку обезбедување на пристап до правна помош; Дополнително, обезбедува медицински интервенции во животозагрозувачки ситуации и ограничена хуманитарна помош на бегалците и лицата кои имаат потреба од хуманитарна помош и транзитираат на различни локации.

Во рамки на проектот финасиран од Европската Унија⁴⁹, а во врска со новонастаната состојба со КОВИД 19 пандемијата, канцеларијата на УНХЦР во РСМ, обезбеди средства за зајакнување на капацитетите на државните институции за справување со состојбите на потенцијална ранливост и ризик, вклучително и трговијата со луѓе, експлоатација, како и сексуално и родово базирано насилство а со цел обезбедување заштита на лицата баратели на азил и лицата во рамки на мешаните миграциски текови кои се во ризик.

---

⁴⁸Активноста е спроведена со поддршка на Фондот за развој на ИОМ – ИДФ.

⁴⁹ преку EU Instrument contributing to Stability and Peace (IcSP).

3.3 ПРАВНА ПОМОШ НА ЖРТВИ НА ТРГОВИЈА СО ЛУЃЕ И МИГРАНТИ

Здружението „Отворена Порта-Ла Страда“ обезбеди правна помош и застапување на 4 лица жртви на ТЛ, во различни фази на постапката за заштита на нивните права. Согласно програмата за придружна социјална работа обезбедена е правна помош на 2 лица вклучени во програмата, додека согласно програмата за психосоцијална поддршка обезбедена е правна помош на 1 лице од тековната година и 1 лице кое е затекнато во Центарот од минатата година.

Во текот на 2020 година МЗМП продолжи со доделување бесплатна правна помош на бегалците и мигрантите во рамки на проектот „Застапување и правна помош на лица од интерес и спречување и намалување на бездржавјанство“. МЗМП обезбедуваше бесплатна правна помош во склоп на Транзитните центри Винојуг и Табановце, во ПЦ за баратели на азил во Визбегово, како и во проектната канцеларија во Шуто Оризари. Во 2020 беа доделени 5419 правни информации и совети на бегалци и мигранти, од кои 3963 се информации и упатувања дадени на мигранти на терен (во ТЦ Винојуг и ТЦ Табановце). Со цел поголема достапност до бегалците и мигрантите беа инсталирани и адаптирани канцеларии согласно мерките за заштита од Ковид-19, а голем дел од интервјуата се обавуваа и онлајн кога за тоа постоеа услови. Бегалците и мигрантите добиваа правна информација, како и правна помош во постапката за азил, а при интервјуирањето беа заемани предвид: условите во кои лицата патувале, ризик факторите, позадината на мигрантите, родот, возраста и потеклото, се со цел да се воочи доколку постои определен индикатор за ризик од трговија со луѓе.

4. БУЏЕТ

Спроведените активности се реализирани во партнерство помеѓу Комисијата, институциите, меѓународните организации и здруженијата. Донаторите и партнерите придонесоа во имплементација на спроведените активности за борба против ТЛиИМ.

Табела1: Спроведени активности преку обезбедени средства од:

МВР	229,102 денари
Прифатен центар за странци	1.756.532 денари
МТСП за ЦЛЖТЛСН ⁵⁰	100.000 денари
Здруженија на граѓани ⁵¹	24.137.691 денари
Меѓународни организации ⁵²	25.750.297 денари

⁵⁰МТСП ги покрива режиските трошоци на Центарот за лица жртви на трговија со луѓе и семејно насилство околу 100.000 денари.

⁵¹ Здруженијата на граѓани: „Отворена порта Ла Страда“ доби грант за финансиска поддршка од Генералниот секретаријат на Владата на РСМ за тековно функционирање на Центарот за жртви од трговија со луѓе и сексуално насилство за 2020г во висина од 810.000мкд, останатите активности наменети за трговија со луѓе беа спроведени преку други донатори се вкупно средства во висина од 22 197 500 мкд. МЗМП преку проект поддржан од ГИЗ обезбеди: 990.707мкд, Црвениот крст на РСМ средствата за спроведување на активностите за едукација на млади ги обезбеди преку Генерален секретаријат на Влада на РСМ и Меѓународна федерација на друштвата на Црвен крст и Црвена полумесечина 739.484мкд. Здружението за еднакви можности СЕМПЕР Битола реализираше активности со поддршка на Општина Битола и самофинансирање со 30 000 мкд и Здружението на граѓани „За среќно детство„ дел од своите активности ги спроведоа на волонтерска основа додека дел се финансирани од страна на Консалтинг Карановиќ со 180.000мкд.

⁵²Меѓународни организации: Меѓународната организација за миграции ИОМ Скопје во рамки на регионалните и националните проекти/активности финансирани од ЕУ и Фондот за развој на ИОМ - ИДФ обезбеди проектни буџети предвидени за имплементација на околу 10.000 еур - ЕУ и 100.000 УСД односно вкупно 6.786.428мкд. UNHCR 3.200.853мкд, ICMPD преку различните проекти и донатори (Совет на Европа (Хоризонтален инструмент II на ЕУ/СнЕ -Превенција и борба против трговијата со луѓе во Северна Македонија); Германско Друштво за меѓународна соработка (GIZ)) Вкупниот буџет за спроведување на горенаведените активности надминува 70.000 еур, односно 4.318.636мкд. Канцеларијата на Совет на Европа во Скопје преку проектот на Хоризонталниот инструмент обезбеди 135.000еур или 8.328.798мкд. ГИЗ во рамки на (РАСТ) проектот на регионално ниво реализираше 915.000еур, од кои за РСМ беа реализирани 50.500,00 еур односно 3.115.582мкд.

5. ИСТРАГА И КРИВИЧНО ГОНЕЊЕ НА ТРГОВИЈАТА СО ЛУЃЕ И КРИУМЧАРЕЊЕ МИГРАНТИ

5.1 ПРЕДИСТРАЖНА ПОСТАПКА

5.1.1 Трговија со луѓе/дете

- **Министерство за внатрешни работи**⁵³

Во референтниот период идентификувани се 7 жртви на трговија со луѓе (возраст од 9 до 74 години), од кои 6 женски деца, 5 се жртви на сексуална експлоатација, 1 жртва на трудова експлоатација и 1 полнолетен маж идентификуван од службите во Република Србија кој бил подолго време трудово експлоатиран во Република Србија. Сите се државјани на РСМ.

Идентификувани се и 6 потенцијални жртви на трговија со луѓе вв со кои поднесени се 5 Извештаи до надлежниот ЈО при ОЈО за ГОКК Скопје. Се чека на добивање на насоки за евентуално поднесување на Кривични пријави за идентификуваните и инволвирани лица. Сите жртви се упатени и згрижени согласно СОП.

Во рамките на МВР-Секторот за известување и координација на состојби функционира апликацијата „Red Button“ која им овозможува на граѓаните електронски да пријават одредено кривично дело, сознание или информација која се однесува на злоупотреба на деца, трговија со луѓе како и криминал од омраза. Во 2020 година регистрирани се 3 пријави за трговија со луѓе кои се препратени до НЕСКМТЛ за натамошно постапување.

- **Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција**

За кривично дело Трговија со луѓе по чл.418-а и чл.418-г од КЗ во текот на 2020 година не е поднесена кривична пријава.

---

⁵³Податоци добиени од Оддел за криминалистичко разузнавање и анализа.

Табела 2 : Табеларен приказ на идентификувани жртви на трговија со луѓе 2020 година

ЖРТВИ			
7			
Деца		Возрасни	
6		1	
Домашни	Странски	Домашни	Странски
6	/	1	/
Вид на експлоатација		Вид на експлоатација	
Сексуална	Питачење	Трудова експлоатација	
5	1	1	
<p>Потенцијални жртви на трговија со луѓе 6*⁵⁴ од кои 5 деца (5 женски)</p>			

* Од вкупниот број на идентификувани потенцијални жртви, 1 дете е идентификувано помеѓу илегалните мигранти и истото е сместено во згрижувачко семејство.

Ваквото проактивно делување и давањето на помош и поддршка на потенцијалните жртви придонесува во спречување на трговијата со луѓе и ја нагласува потребата од поголема теренска активност помеѓу ранливите групи.

5.1.2 Криумчарење мигранти

- **Министерство за внатрешни работи**

Од страна на НЕСКМТЛ во 2020 година сузбиени се 2 организирани криминални групи чии организатори и членови преземаа криминални активности насочени кон извршување на КД “Криумчарење на мигранти“ поднесени 2 кривични пријави против 18 лица.

⁵⁴Потенцијалните жртви на ТЛ се идентификувани од МВР/МТСП/Здруженија на граѓани, кај сите недостасува елементот на експлоатација, порадишто истите не можеле да се идентификуваат како ЖТЛ, како што е предвидено со битието на кривичното дело.

Стратешки приоритет на МВР и во текот на 2020 година е справувањето со илегалната миграција на границите со соседните земји. Тековните состојбите и активностите за спречување на вирусот Ковид 19, а особено донесувањето на одлуките за затварање на границите имаа значајно влијание врз текот на илегалната миграција, која значеше и нов начин на организација на безбедносните служби и поинаков начин на постапување при преземање на потребните мерки.

Во текот на 2020 година, спречени се 32.100 обиди за илегално преминување и истите се зголемени за 30,5 % во однос на 2019 година. Според местото, 27.357 обиди се спречени на влез во државата во најголем дел на границата со Република Грција, а останатите се спречени при излез. Од голема важност е да се истакне дека бројот на откриените мигранти значително е зголемен во текот на зимскиот период (јануари и февруари 2020 година), кога Турција одлучи да ги отвори границите за мигрантите кон Грција. По ова, со донесување на одлуката да се затворат границите поради состојбата со Ковид 19 во следните три месеци бројот на спречени обиди почнува да опаѓа особено во текот на април кога е регистриран и најмал број на обиди-516, меѓутоа како што земјите во регионот па и пошироко полека ги олабавуваат рестриктивните мерки, нивниот број повторно се зголемува и продолжува со ист интензитет.

Табела 3 : приказ на спречени обиди за илегални преминувања по граници во текот на 2020/2019 година

	2020	2019	+/-
Албанија	110	145	-24,1%
Бугарија	986	338	три пати
Грција	27.971	21.949	27,4%
Србија	2.994	2.106	42,2%
Косово	39	63	-38%
Вкупно	32.100	24.601	30,5%

Анализирајќи ги состојбите по граници, на границата со Република Грција обидите за илегални преминувања од мигранти се застапени со 87% од вкупниот број на обиди и истите се во пораст за 27,4% во однос на претходниот период. На овој дел од границата мигрантите најчесто во ноќните и раните утрински часови ја поминуваат државната граница и го користат временскиот период

кога се врши смена на патролните тимови. Места кои најчесто се користат се во околината на Гевгелија, селата Моин, Негорци, Мрзенци и Прдејци, а во Дојранскиот регион село Николик и село Костурино во правец на Струмица.

На границата со Република Србија состојбата со бројот на спречени обиди бележи пораст за 42% споредено со 2019 година, а зголемување е забележано и на источната граница со Република Бугарија, каде бројот е во пораст за три пати како резултат на зголемениот број на откриени случаи на криумчарење на мигранти. На западната граница со Република Албанија и северната граница со Република Косово бројот на спречените обиди бележи опаѓачки тренд за 24%, односно 38%.

Модус операнди

Дел од илегалните мигранти вршат илегално поминување на граница самостојно во мали групи, но поголемиот дел го вршат организирано со помош на водачи-криумчари. Истите ја поминуваат државната граница со помош на македонски или странски државјани (мигранти кои се подолг временски период престојуваат во РГрција или во РСМ и се занимаваат со криумчарење на мигранти) претежно во ноќните и раните утрински часови. Во реонот на ПС Богородица и Стар Дојран мигрантите се кријат во шумскиот дел и користат патеки да пристигнат до одредена точка-место во близина на автопатот од каде можат да бидат превземени од криумчари, а како ориентир за движење ја користат мобилната апликација Google maps.

Илегални преминувања по земја на потекло

Во однос на земјата на потекло, топ пет земји кои доминираат, особено оваа година се мигрантите од Авганистан-12.244 чиј број бележи речиси 100% зголемување во однос на минатата година, потоа од Пакистан-7.349, Бангладеш-3.746, Сирија-2.683 и лицата без државјанство-1.409.

Од голема важност е реализирањето на меѓународната соработка, брзата размена на информации преку веќе воспоставените канали (Европол, Интерпол, Фронтекс и офицерите за врска), како и реализацијата на меѓународната “Заедничката операција за засилен надзор на јужната граница на РСМ, со ангажирање на полициски службеници од странство“ со ангажирање на полициски службеници од осум земји (Хрватска, Србија, Словенија, Австрија, Чешка, Полска, Унгарија и Словачка) кои заедно со припадници на граничната полиција, во заеднички мешани патроли вршеа засилен надзор на јужниот дел од државната граница чија цел

е спречување на обидите за илегален влез или излез на мигранти од Република Грција, како и откривање на случаи на криумчарење мигранти.

Криумчарење на мигранти

Бројот на откриените случаи, кривичните дела и мигранти бележат тренд на зголемување, а активно дејствуваат организирани криминални групи за криумчарење на мигранти. Во текот на 2020 година, откриени се 95 случаи, или за 17,3% повеќе од истиот период минатата година кога беа откриени 81 случај. Мерки на кривичен прогон се преземени против 91 лице за сторени 65 кривични дела „криумчарење на мигранти“. Во однос на сторителите, најбројни се државјаните на РСМ, повеќето од нив се од Скопје и околните села, Велешкиот, Битолскиот и Струмичкиот регион, додека десет од сторителите се странски државјани (четворица српски, тројца турски, двајца државјани на Гана и еден косовски државјанин).

Табела 4: Приказ на откриени случаи и преземени мерки на кривичен прогон

	2020	2019	намалување/зголемување
откриени случаи	95	81	17,3%
кривични дела	65	49	32,6%
сторители	91	96	-5,2%
број на криумчарени мигранти	2.723	1.529	78%

Гледано по месеци, најмногу случаи и мигранти се откриени во текот на јуни и август по 16 случаи, при што за одбележување е што во текот на јули и август во шест од случаите, спречено е криумчарење на поголеми групи на мигранти сокриени во товарни возила чиј број се движи од 93 до 211 лица во возило. Најмала откривачка активност е забележана во текот на април со оглед на зајакнатите мерки со Ковид 19 кога не се откриени случаи на криумчарење на мигранти.

Со реализираните случаи, спречено е криумчарење на вкупно 2.723 мигранти, чиј број бележи позитивен тренд на зголемување за 78% во споредба со минатата година кога спречени беа 1.529 мигранти. Според структурата, земји кои доминираат се Пакистан со 38% од мигрантите или 1.033, потоа Бангладеш-688 и Авганистан-553, но во помал број присутни се и мигранти по потекло од Сирија-242, Индија-42, Турски Курди-41, Иран-35, по 25 од Египет и од Сомалија, Ирак-21 итн.

Сузбиени организирани криминални групи

Овој период детектирани и сузбиени се три криминални групи, за што кривично се пријавени 22 сторители за сторени пет кривични дела. 19 од лицата се пријавени за кривични дела „организирање група и поттикнување на извршување на делата трговија со луѓе, трговија со дете и криумчарење на мигранти“, а останатите три лица се пријавени за кривично дело „криумчарење мигранти“.

Првата четири члена криминална група на организиран начин со патничко возило прокриумчарила 25 мигранти по потекло од Авганистан, Пакистан и Бангладеш кои подолг период престојувале на територија на Република Грција. Втората сузбиена криминална група е шестчлена група, која во период од десет месеци нелегално пренела околу 150 мигранти по потекло од Пакистан, Ирак и Авганистан од Република Грција до Гевгелија а потоа до Кумановско Липковскиот регион за паричен надомест од 500 до 700 евра по лице. Последната група е составена е од 12 лица кои во период од декември 2019 година до октомври 2020 година прокриумчариле околу 100-тина мигранти од Блискиот Исток, кои биле пренесувани на територијата на РСМ преку илегални премини на т.н. „зелена граница“ во околината на Гевгелија и Дојран, од каде потоа со помош на водичи т.н. „качаџици“, биле доведувани на претходно утврдени и договорени локации, по што членовите на организираната криминална група ги прифаќале и со возила ги превезувале до одредени локации во Кумановско-липковскиот регион.

Модус операнди

Што се однесува до модусот, и оваа година при откривање на случаите на криумчарење мигранти, возачите со цел да ги избегнат полициските патроли предизвикуваат сообраќајни незгоди удирајќи во други возила. Имено, криумчарите штом ќе ги забележат полициските патроли се движат со голема брзина при што или излетуваат од патот во провалија или пак удираат во друго патничко возило, загрозувајќи го својот живот и животот на мигрантите. Со ваквото делување, во две сообраќајни незгоди животот го загубиле четири лица (по двајца мигранти и возачи). Покрај тоа, еден од случаите е откриен и со преминување на граничен премин сокриени во патничко возило. При обид да бидат сопрени, возачите но и мигрантите најчесто бегаат од местото на настанот. Оваа година забележана е промена во однос на користење на видот на возилата, во половина од случаите се користени товарни возила од марката мерцедес, ивеко, форд, рено итн, со цел што поголем број на мигранти

да се пренесеат кон одредената дестинација сокривајќи ги во багажниот простор при што поради немање доволен кислород мигрантите во поголемиот дел се принудени да скокаат од возилото.

Рута на движење

Главна рута за криумчарење на мигрантите е коридорот 10: Гевгелија-Велес-Скопје, при што како патни правци за транспорт на мигрантите и логистичка поддршка се користат Кумановскиот, Струмичкиот и Штипскиот регион, а во последно време, се користи и подрачјето на Свети Николе, како дел од трасата за транспорт на мигранти кон Куманово и Скопје.

Најекспониран е Струмичкиот регион, каде организираните групи за криумчарење на мигранти од грчката страна кон нашата граница ги користат рутите преку планината Беласица, а потоа локалните патишта, магистралниот пат Струмица-Радовиш-Штип или Штип-Свети Николе. Во северниот дел од државата најчесто се користи автопатот Скопје-Куманово-граничен премин Табановце, додека во јужниот дел овој квартал актуелен правец е автопатот Гевгелија-Скопје во близина на место викано Тунели, Милетково и Неготино.

- **Прифатен центар за странци во Скопје**

Во текот на 2020 година, вкупно биле сместени 119⁵⁵ лица по разни основи, од нив 106 од машки, а 13 од женски пол. Според земјата на потекло, најголем дел од лицата се од Турција-32, Авганистан-19, Пакистан-17, Албанија-12, Бангладеш-11 итн, а во однос на возраста, најбројни се лицата на возраст од 18 до 35 години-81, потоа 25 се лица на возраст од 36 до 59 години, четири на возраст од 14 до 17 години итн.

- **Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција**

За кривично дело Криумчарење мигранти чл. 418-б од КЗ, во текот на 2020 година примени се 58 кривични пријави и 2 известувања од МВР за 72 лица, од кои 10 странски државјани и тоа 1 со италијанско, 1 со германско, 4 со српско, 3 со турско, 1 со косовско државјанство. Поднесени се 52 обвиненија, склучени се 11 предлог спогодби и за 9 лица истрагата е во тек.

---

⁵⁵едно лице од Унгарија е сместено по основ на илегално преминување на границата додека 28 лица се по основ на криумчарење на мигранти.

За кривично дело – Организирање на група и поттикнување на извршување на делата трговија со луѓе, трговија со малолетно лице и криумчарење мигранти по чл. 418-в од КЗ, во текот на 2020 година во обвинителството примени се 3 кривични пријави од МВР за 22 лица и склучени се 3 предлог спогодби. За 18 лица истрагата е во тек додека 1 лице е во бегство.

5.2 КРИВИЧНА ПОСТАПКА

За кривичните дела поврзани со ТЛ и ИМ во текот на 2020 година, во Основен Суд Скопје 1- Скопје примени се вкупно 88 предмети, во кои се обвинети 137 лица, од кои завршени се 54 предмети и обвинети се 98 лица.

Во 2020 година, правосилни предмети се 54 во кои казна затвор е изречена на 66 лица, додека условна пресуда е изречена на 30 лица. Времетраењето на правосилните казни затвор се движат од 1 до 7 години затвор⁵⁶.

Во извештајниот период не е донесена пресуда што резултира со затварање на бизнис што се користел за извршување на ТЛ, ниту пак со конфискација на имот или парични средства.

Табела 5 : Преглед на судски предмети и обвинети лица⁵⁷

Член од КЗ	Примени			Завршени			Правосилни			Правосилни одлуки – по лица		Нерешени одложени
	предмети	Обвинет и лица		предмети	овинети лица		предмети	Обвинет и лица		Казна затвор	Условна осуда	
		м	ж		м	ж		м	ж			
чл.418 а	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
чл.418 б	77	126	/	71	134	/	45	67	/	42	25	27
чл.418 в	10	8	2	6	11	1	7	27	1	22	5	6
чл.418 г	1	1	/	4	3	3	2	2	1	2	/	1
Вкупно	88	135	2	81	148	4	54	96	2	66	30	34
		137			152			98				

⁵⁶1 година затвор за 25 лица, 2 години затвор за 7 лица, 4 години затвор за 20 лица, 5 години затвор за 10 лица, 6 години затвор за 1 лице и 7 години затвор за 3 лица.

⁵⁷Доставени податоци преку пребарување во АКМИС – системот за водење на судски предмети во Основниот кривичен суд Скопје 01.01.2020-29.12.2020г.

6. КЛУЧНИ АКТИВНОСТИ ЗА 2021 година

- ❖ Ефективно спроведување на на Националната стратегија и Акциски план за борба против трговија со луѓе и илегална миграција 2021-2025 година;
- ❖ Јакнење на билатерална и регионална соработка помеѓу Комисиите со склучување на договори и меморандуми за соработка;
- ❖ Зајакнување на комуникацијата и координацијата помеѓу Комисијата и Локалните комисии за борба против трговија со луѓе и илегална миграција како и формирање на нови комисии;
- ❖ Обезбедување на поддршка во спроведување на активности на НЕСКМТЛ со цел навремена и брза идентификација на криминални групи и поединци кои на организиран начин вршат планирање, подготовка и извршување на кривични дела од областа на криумчарење на мигранти и трговија со луѓе;
- ❖ Обезбедување на континуирана поддршка за функционирање на мобилните тимови за идентификација на ранливи категории вклучително и жртви на трговија со луѓе во Скопје, Битола, Гевгелија и Куманово;
- ❖ Обезбедување на поддршка за функционирање на Фондот за директна асистенција, како на жртвите на трговија со луѓе така и на потенцијалните жртви, со цел обезбедување реинтеграција и ресоцијализација на истите и превенција и намалување на ризиците за појава на ТЛ кај потенцијалните жртви;
- ❖ Континуирано спроведување на мултидисциплинарни обуки на сите нивоа со цел јакнење на капацитетите на професионалците заради препознавање и подобрување на идентификација на жртви и потенцијални жртви на ТЛ;
- ❖ Зајакнување на системот за борба против трговија со луѓе, особено во делот на трудовата експлоатација, едукации и соработка со Државениот трудов инспекторат, синдикат, приватен сектор;
- ❖ Подготовка на индикатори за идентифицирање на жртви на трговија со луѓе специјализирани за здравствени работници;
- ❖ Промовирање на апликацијата „Red Button“ која ќе им овозможи на граѓаните електронски да пријават одредени кривични дела, сознанија или информации кои се однесуваат на злоупотреба на деца, трговија со луѓе и криминал од омраза.